

Ақша аударымы қызметін көрсететін пошта операторлары үшін қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға), терроризмді қаржыландыруға және жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жасау мақсатында ішкі бақылау қағидаларына қойылатын талаптарды бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары – Жасанды интеллект және цифрлық даму министрінің 2026 жылғы 8 сәуірдегі № 192/НҚ бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2026 жылғы 9 сәуірде № 38377 болып тіркелді

"Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға), терроризмді қаржыландыруға және жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының Заңы 11-бабының 3-2 тармағына сәйкес БҰЙЫРАМЫН:

1. Қоса беріліп отырған Ақша аударымы қызметін көрсететін пошта операторлары үшін қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға), терроризмді қаржыландыруға және жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жасау мақсатында ішкі бақылау қағидаларына қойылатын талаптар бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасының Жасанды интеллект және цифрлық даму министрлігінің Телекоммуникациялар комитеті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы бұйрықты оны ресми жарияланғаннан кейін Қазақстан Республикасының Жасанды интеллект және цифрлық даму министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды;

3) осы бұйрық Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуден өткеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасының Жасанды интеллект және цифрлық даму министрлігінің Заң департаментіне осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Жасанды интеллект және цифрлық даму вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасының
Қаржылық мониторинг агенттігі

Қазақстан Республикасы
Премьер-Министрінің
орынбасары – Жасанды
интеллект және цифрлық даму
министрі
2026 жылғы 8 сәуірдегі
№ 192/НҚ Бұйрықпен бекітілген

Ақша аударымы қызметін көрсететін пошта операторлары үшін қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға), терроризмді қаржыландыруға және жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жасау мақсатында ішкі бақылау қағидаларына қойылатын талаптар

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Ақша аударымы қызметін көрсететін пошта операторлары үшін қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға), терроризмді қаржыландыруға және жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жасау мақсатында ішкі бақылау қағидаларына қойылатын талаптар (бұдан әрі – Талаптар) "Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға), терроризмді қаржыландыруға және жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасы Заңының (бұдан әрі – Заң) 11-бабының 3-2-тармағына, сондай-ақ Ақшаны жылыстатуға қарсы күрестің қаржылық шараларын әзірлеу тобының (ФАТФ) халықаралық стандарттарына сәйкес әзірленді.

2. Осы Талаптарда мынадай ұғымдар қолданылады:

1) ақша аударымы қызметтері – қолма-қол ақшаны, чектерді, басқа да ақша құралдарын немесе басқа да жинақтау құралдарын қабылдауды, сондай-ақ коммуникация, жолдау, аударым арқылы немесе клирингтік желі арқылы алушыға қолма-қол ақшамен немесе басқа нысанда тиісті соманы төлеуді көздейтін қаржылық қызметтер;

2) жеке кабинет – пайдаланушының (қаржы мониторингі субъектісінің) уәкілетті органның Интернет ақпараттық-телекоммуникациялық желісінде бөлінген байланыс арналарындағы, оның пайдаланушыларының (қаржы мониторингі субъектілерінің) уәкілетті органмен электрондық өзара іс-қимылын қамтамасыз ететін профилі;

3) КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚКІ тәуекелдерін басқару– клиенттердің қызметімен және Субъектінің көрсетілетін қызметтерін пайдаланумен байланысты тәуекелдерді анықтауға және азайтуға бағытталған шаралар жиынтығы;

4) кірістерді заңдастыру (жылыстату) және терроризмді қаржыландыру тәуекелдері – қатерлерді іске асыруға және (немесе) осалдықтардың болуына байланысты кірістерді

заңдастыру (жылыстату) және терроризмді қаржыландыру мақсатында қаржы операцияларын (мәмілелерін) жасау арқылы елдің қаржы жүйесіне және экономикасына залал келтіру;

5) қаржылық мониторинг субъектілері – ақша аударымы қызметтерін көрсететін пошта операторлары (бұдан әрі – Субъектілер);

6) ҚМ-1 нысаны – Қазақстан Республикасы Қаржылық мониторинг агенттігі Төрағасының 2022 жылғы 22 ақпандағы № 13 бұйрығымен бекітілген Қаржы мониторингі субъектілерінің қаржы мониторингіне жататын операциялар, клиенттің күдікті қызметті туралы мәліметтер мен ақпаратты беру қағидаларын және күдікті операцияны, клиенттің күдікті қызметін айқындау белгілерінде (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 26924 болып тіркелген) көзделген қаржылық мониторингке жататын операция туралы мәліметтер мен ақпараттың нысаны;

7) мінсіз іскерлік бедел – адамның қаржы ұйымын мәжбүрлеп таратуға алып келген төлем қабілетсіздігіне не банкті төлемге қабілетсіз банктер санатына жатқызуға алып келген құқыққа қайшы әрекеттер (әрекетсіздік) жасауы фактілерінің болмауын, алынбаған немесе жойылмаған сотталғандығының болмауын, оның ішінде қаржы ұйымының, банк және (немесе) сақтандыру холдингінің басшы қызметкері лауазымын атқару және қаржы ұйымының ірі қатысушысы (ірі акционері) болу құқығынан өмір бойына айыру түрінде қылмыстық жаза қолдану туралы заңды күшіне енген сот актісінің болмауын, сондай-ақ уәкілетті органның мәліметтері негізінде әрекеттері қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға), терроризмді қаржыландыруға және жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландыруға ықпал еткен үшінші тұлғалармен қарым-қатынасының (үшінші тұлғалардың бақылауы мен ықпалының) болмауын қоса алғанда, кәсіпқойлықты, адалдықты растайтын фактілердің болуы;

8) уәкілетті орган - қаржы мониторингін жүзеге асыратын және қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға), терроризмді қаржыландыруға, жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі өзге де шараларды қабылдайтын мемлекеттік орган.

3. Ішкі бақылау мынадай мақсаттарда:

1) Субъектілердің Заңның талаптарын орындауын қамтамасыз ету;

2) КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдерін басқару үшін жеткілікті деңгейде ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін қолдау;

3) КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдерін азайту жүзеге асырылады.

4. Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға), терроризмді қаржыландыруға және жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландыруға қарсы іс-қимыл (бұдан әрі – КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ) жасау мақсатында ішкі бақылауды ұйымдастыру шеңберінде:

1) ішкі бақылаудың тиімділігін бағалау тәртібін қоса алғанда, ішкі бақылау қағидаларын (бұдан әрі – Қағидалар) әзірлеуді және бекітуді;

2) уәкілетті органмен өзара іс-қимыл жасау үшін www.websfm.kz интернет-порталында жеке кабинетті қолдануды қамтамасыз етеді.

5. Қағидалар КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ-ға бағытталған жұмыстың ұйымдастырушылық негіздерін регламенттейтін және КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ мақсатында Субъектілердің іс-қимыл тәртібін белгілейтін құжат болып табылады. Субъектілер www.websfm.kz интернет-порталында жеке кабинетінде бекітеді және тіркеуге алады.

6. Толықтырулар енгізілген жағдайда, Субъекттер өзгерістер және (немесе) толықтырулар қолданысқа енгізілген күннен бастап 30 (отыз) күнтізбелік күн ішінде Қағидаларға тиісті түзетулер енгізеді.

2-тарау. КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ мақсатында ішкі бақылауды ұйымдастыру бағдарламасы

7. КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ мақсатында ішкі бақылауды ұйымдастыру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Заңмен реттеуге жататын Субъектінің көрсетілетін қызметтерін пайдаланудың алдын алуға бағытталған рәсімдерді қолдану тәртібін белгілейді.

Бағдарлама мыналарды қамтиды:

1) ішкі бақылауды жүзеге асыру және уәкілетті органға мәліметтерді беру үшін қолданылатын ақпараттық жүйелерді қолдану;

2) заңнамада көзделген жағдайларда іскерлік қатынастарды орнатудан немесе тоқтатудан, сондай-ақ операцияларды жүргізуден бас тарту тәртібі;

3) Субъекті Заңның 4-бабының 3, 4, 5-тармақтарына сәйкес операцияның және клиенттің және (немесе) оның өкілінің күдікті әрекеттерінің мойындауы;

4) уәкілетті органның ақпараттық жүйелері арқылы қаржылық мониторингке жататын операциялар туралы мәліметтерді ұсыну тәртібі;

5) Субъектінің Қағидалардың анықталған бұзушылықтар туралы басшыны хабардар ету тәртібі;

6) ішкі бақылау шараларын іске асыру кезінде жауапты қызметкер мен құрылымдық бөлімшелердің өзара әрекеттесу тәртібі;

7) ұйымды бақылайтын заңды тұлғаның талаптарын орындау (болған жағдайда);

8) ішкі бақылаудың тиімділігін бағалау нәтижелері бойынша есептілікті дайындау тәртібі;

9) клиентті және (немесе) оның өкілін, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесін, оның ішінде жеңілдетілген және күшейтілген тексеру шараларын қолдануды қоса алғанда сәйкестендіру тәртібі;

10) белгіленген типологияларға және заңның реттелуіне жататын іс-әрекеттерді жасау тәсілдеріне сәйкес келетін операциялар мен қызметті анықтау тәртібі;

11) КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ тәуекелдерін бағалау және құжаттамалық тіркеу тәртібі;

12) тәуекелдерді төмендету шараларын қолдану тәртібі;

13) тәуекелдің деңгейі бойынша клиенттерді сыныптау тәртібі;

14) заңнама талаптарын орындау үшін қажетті құжаттар мен мәліметтерді сақтау тәртібі, кемінде бес жыл.

8. Субъектілер құрылымдық бөлімше басшысының деңгейінен төмен емес басшылар қатарынан Қағидаларды іске асыруға және сақтауға жауапты тұлғаны (бұдан әрі – жауапты қызметкер) тағайындайды. Жауапты қызметкерге мынадай талаптар қойылады:

1) жоғары білімі;

2) КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ саласында не Субъектілер қызметінің тиісті салаларында кемінде екі жыл жұмыс өтілі;

3) мінсіз іскерлік беделі;

9. КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ мақсатында ішкі бақылауды ұйымдастыру бағдарламасына сәйкес жауапты лауазымды тұлғаның не құрылымдық бөлімшенің функциялары:

1) Қағидаларды әзірлеу және келісу, оларға Субъект басшысымен өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу, сондай-ақ Қағидаларды іске асыру және сақтау мониторингі;

2) Заңға сәйкес уәкілетті органға қаржы мониторингіне жататын операциялар және қызметтер туралы мәліметтер мен ақпарат беруді ұйымдастыру және бақылау;

3) клиенттердің операцияларын және қызметтерін күдікті деп тану туралы шешімдер қабылдау;

4) клиенттердің операцияларын және қызметтерін КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру типологияларына, схемалары мен тәсілдеріне сәйкес келетін сипаттамалары бар операцияларға күрделі, ерекше ірі және басқа да ерекше операцияларға және қызметтерге жатқызу туралы шешімдер қабылдау;

5) клиенттер операцияларын тоқтата тұру не жүргізуден бас тарту туралы және операциялар мен қызметтер туралы ақпаратты уәкілетті органға жіберу қажеттігі туралы шешімдер қабылдау;

6) клиенттермен іскерлік қатынастарды орнату, жалғастыру не тоқтату туралы шешімдер қабылдау;

7) Субъектінің басшысына клиенттермен іскерлік қатынастарды орнату, жалғастыру не тоқтату туралы шешімдер қабылдау үшін сұрау салулар жіберу;

8) клиенттің және (немесе) оның өкілінің және бенефициарлық меншік иесінің операциясына және қызметіне қатысты қабылданған шешімдерді құжаттамалық тіркеу;

9) Қағидаларды іске асыру нәтижесінде алынған деректер негізінде клиент дерекнамасын қалыптастыру;

10) анықталған Қағидалардың бұзушылықтары туралы Субъект басшысын хабардар ету;

11) тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін жақсарту жөнінде шаралар қабылдау;

12) өз функцияларын жүзеге асыру кезінде алынған мәліметтердің құпиялылығын қамтамасыз ету;

13) КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ туралы заңнаманың орындалуын бақылауды жүзеге асыру үшін уәкілетті органға ақпарат ұсыну;

14) уәкілетті органға оның сұрау салуы бойынша ақпарат, мәліметтер мен құжаттар беру;

15) Қағидаларды іске асыру нәтижелері және Субъект басшысына есептер қалыптастыру үшін КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ тәуекелдерін басқару және КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ ішкі бақылау жүйесін жақсарту бойынша ұсынылатын шаралар туралы ақпарат дайындау;

16) барлық құжаттар мен мәліметтерді сақтау жөніндегі шараларды қамтамасыз ету.

10. Жүктелген функцияларға сәйкес Субъектілер:

1) өкілеттіктерді жүзеге асыру кезінде алынған мәліметтердің құпиялылығын қамтамасыз етеді;

2) Қазақстан Республикасының КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ туралы заңнамасының орындалуын бақылауды жүзеге асыру үшін тиісті мемлекеттік органдарға ақпарат береді;

3) Заңның 10-бабының 3-1-тармағына сәйкес уәкілетті органға оның сұрау салуы бойынша қажетті ақпаратты, мәліметтер мен құжаттарды ұсынады.

Субъектілерге КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ бойынша жауапты қызметкердің немесе бөлімшенің қосымша функцияларын және өкілеттіктерін қосуға рұқсат етіледі.

11. Заңның 11-бабының 5-тармағына сәйкес клиенттерді ақшамен және (немесе) өзге мүлікпен жасалатын операцияларды тоқтату бойынша қабылданған шаралар туралы, іскерлік қатынастарды орнатудан бас тарту туралы, сондай-ақ ақшамен және (немесе) өзге мүлікпен жасалатын операцияларды жүргізуден бас тарту туралы хабардар етуді қоспағанда, клиенттерді және өзге тұлғаларды осындай клиенттерге және өзге де тұлғаларға қатысты қабылданатын КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ бойынша шаралар туралы хабардар етуге тыйым салынады.

12. Пошта операторларының филиалдарында, өкілдіктерінде және өзге де оқшауланған құрылымдық бөлімшелерінде осы Талаптардың 10 және 11-тармақтарында көзделген функциялар мен өкілеттіктер толық немесе ішінара жүктелген қызметкерлер болған кезде, мұндай қызметкерлердің КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ мәселелері бойынша қызметін үйлестіруді жауапты қызметкер жүзеге асырады.

3-тарау. КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдерін басқару бағдарламасы

13. КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдерін басқаруды ұйымдастыру мақсатында Субъектілер клиенттердің тәуекелдерін және технологиялық жетістіктерді

пайдалану тәуекелін қоса алғанда, көрсетілетін қызметтерді қылмыстық мақсаттарда пайдалану тәуекелдерін ескеретін КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдерін басқару бағдарламасын әзірлейді.

КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдерін басқару бағдарламасы мыналарды қамтиды, бірақ онымен шектелмейді:

1) Субъектінің КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдерін басқаруды ұйымдастыру тәртібі, оның ішінде оның құрылымдық бөлімшелері (бар болса) бөлінісінде;

2) клиенттің тәуекел деңгейіне, сондай-ақ Субъектінің қызметтерінің (өнімдерінің) КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдеріне ұшырау дәрежесіне қатысты тәуекелдердің негізгі санаттарын (клиенттің түрі, елдік тәуекел және көрсетілетін қызметтердің, өнімдердің тәуекелі және (немесе) оны ұсыну тәсілі бойынша) ескере отырып, КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ тәуекелдерін бағалау әдістемесін;

3) алдын алу іс-шараларының тізбесін, оларды жүргізу тәртібі мен мерзімдерін, қабылданған шараларға сәйкес нәтижелерді бақылауды көздейтін клиенттердің тәуекелдеріне және субъект өнімдерінің (көрсетілетін қызметтерінің) КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдеріне ұшырау дәрежесіне тұрақты мониторингті, талдауды және бақылауды жүзеге асыру тәртібі;

4) клиенттердің тәуекелдер деңгейлерін қайта қарау үшін беру тәртібін, мерзімдері мен негіздерін қамтиды.

Субъектілер жыл сайынғы негізде КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдерін бағалау есебіндегі ақпаратты және тәуекелдердің ерекше санаттарын ескере отырып, КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдеріне Субъектілер қызметтерінің ұшырағыштық дәрежесін бағалауды жүзеге асырады: клиенттердің түрлері бойынша тәуекел, елдік (географиялық) тәуекел, көрсетілетін қызметтің және (немесе) оны ұсыну тәсілінің тәуекелі.

Субъектілер қызметтерінің (өнімдерінің) КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдеріне ұшырау дәрежесін бағалау клиенттердің операцияларын және қызметтерін сәйкестендіру және мониторингілеу рәсімдерін өзгертуді, қызметтерді (өнімдерді) ұсыну шарттарын өзгертуді, қызметтерді (өнімдерді) ұсынудан бас тартуды қоса алғанда, анықталған тәуекелдерді барынша азайтуға бағытталған ықтимал іс-шараларды сипаттаумен сүйемелденеді.

Тәуекелдерді бағалау нәтижелері Субъектілер мүшелері болып табылатын тиісті мемлекеттік органдардың және коммерциялық емес ұйымдардың талап етуі бойынша ұсынылады.

14. Мәртебесі және (немесе) қызметі КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелін арттыратын клиенттердің түрлеріне жатады, бірақ олармен шектелмейді:

1) жария лауазымды адамдар, олардың жұбайы (зайыбы) менменшік иесі иеленушілері болып табылатын заңды тұлғалар;

2) азаматтығы жоқ адамдар;

3) Қазақстан Республикасында тіркелген немесе тұратын мекенжайы жоқ Қазақстан Республикасының азаматтары;

4) Заңның 12 және 12-1-баптарында көзделген террористік қызметке қатысы бар адамдардың тізіміне (бұдан әрі – Тізім) және (немесе) терроризмді және экстремизмді қаржыландырумен байланысты ұйымдар мен тұлғалардың тізбесіне, сондай-ақ жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландырумен байланысты ұйымдар мен тұлғалардың тізбесіне (бұдан әрі – Тізбе) енгізілген ұйымдар мен адамдар, сондай-ақ аталған адамдардың бенефициарлық меншік иелері;

Тізім және Тізбе уәкілетті органның ресми интернет-ресурсында орналастырылады.

5) қорлардың, діни бірлестіктердің ұйымдық-құқықтық нысанындағы коммерциялық емес ұйымдар болып табылады;

6) осы Талаптардың 19-тармағында көрсетілген шет мемлекеттерде орналасқан (тіркелген) тұлғалар, сондай-ақ Қазақстан Республикасында орналасқан осындай тұлғалардың филиалдары мен өкілдіктері;

7) оған қатысты алынған деректердің дұрыстығына күмән келтіруге негіз бар клиент;

8) клиент операцияның не пайдаланылуы Субъектілердің әдеттегі практикасынан ерекшеленетін стандартты емес немесе ерекше күрделі есептеу схемаларының асығыс жүргізілуін талап етеді;

9) өзіне қатысты Субъект бұрын күдік келтірген клиент;

10) клиент және (немесе) оның өкілі, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесі Заңда көзделген клиентті және (немесе) оның өкілін, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесін тексерудің тиісінше тексеру рәсімдерінен жалтаруға бағытталған іс-әрекеттерді жасайды;

11) сыбайлас жемқорлықтың немесе қылмыстық әрекеттің деңгейі жоғары болған жағдайларда жол беріледі.

15. Мәртебесі және (немесе) қызметі КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелін төмендететін клиенттердің түрлері мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

1) Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдары, сондай-ақ оларға бақылауды мемлекеттік органдар жүзеге асыратын заңды тұлғалар;

2) акциялары Қазақстан Республикасы қор биржасының және (немесе) шет мемлекеттің қор биржасының ресми тізіміне енгізілген ұйымдар;

3) Қазақстан Республикасының аумағында орналасқан не Қазақстан Республикасы қатысушысы болып табылатын халықаралық ұйымдар;

4) шет мемлекеттерде орналасқан (тіркелген) тұлғалар, сондай-ақ Қазақстан Республикасында орналасқан осындай тұлғалардың филиалдары мен өкілдіктері жатады.

16. Субъектілер осы тармақта көрсетілген шет мемлекеттерде қызмет жүргізуге, осындай шет мемлекеттердің клиенттеріне қызметтер (өнімдер) ұсынуға және осындай шет мемлекеттердің қатысуымен ақшамен және (немесе) өзге мүлікпен операцияларды жүзеге асыруға байланысты елдік (географиялық) тәуекелді бағалауды жүзеге асырады.

Операциялары КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелін арттыратын шет мемлекеттер мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

қаржы мониторингі жөніндегі уәкілетті орган жасайтын ақшаны жылыстатуға қарсы күрестің қаржылық шараларын әзірлеу тобының (ФАТФ) ұсынымдарын орындамайтын не жеткіліксіз орындайтын мемлекеттердің (аумақтардың) тізбесіне енгізілген шет мемлекеттер (аумақтар);

БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің қарарларымен қабылданған халықаралық санкциялар (эмбарго) қолданылатын шет мемлекеттер (аумақтар);

"Банктік және сақтандыру қызметінің, бағалы қағаздар рыногына кәсіби қатысушылардың қызметінің және бағалы қағаздар рыногындағы лицензияланатын өзге де қызмет түрлерінің, акционерлік инвестициялық қорлар қызметінің және микроқаржы қызметін жүзеге асыратын ұйымдар қызметінің мақсаттары үшін офшорлық аймақтардың тізбесін белгілеу туралы" Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігінің 2020 жылғы 24 ақпандағы № 8 қаулысына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 20095 тіркелген) сәйкес офшорлық аймақтар тізбесіне енгізілген шет мемлекеттер (аумақтар);

басқа факторлар (сыбайлас жемқорлық деңгейі, есірткінің заңсыз өндірісі, айналымы және (немесе) транзиті туралы мәліметтер, халықаралық терроризмді қолдау туралы мәліметтер және басқалар) негізінде КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастырудың жоғары тәуекелін білдіретін Субъектілер ретінде айқындалған шет мемлекеттер (аумақтар).

БҰҰ-ның және халықаралық ұйымдардың деректері бойынша осындай мемлекеттердің (аумақтардың) тізбелеріне сілтемелер уәкілетті органның ресми интернет-ресурсында орналастырылады.

17. Операциялары КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелін төмендететін шетел мемлекеттері мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

халықаралық стандарттарды орындайтын және ақшаны жылыстатуға қарсы күрестің қаржылық шараларын әзірлеу тобының (ФАТФ) мәліметтеріне сәйкес КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ тиімді жүйесі бар шет мемлекеттер (аумақтар).

18. КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелін арттыратын Субъектілердің қызметтеріне (өнімдеріне) мыналар кіреді, бірақ олармен шектелмейді:

шекті мәннен асатын ақшамен және (немесе) мүлікпен операция;

клиентпен іскерлік қатынастар ерекше жағдайларда жүзеге асырылады (мысалы, субъект пен клиент арасындағы түсініксіз географиялық қашықтық);

белгісіз немесе байланысты емес үшінші тұлғалардың атынан немесе пайдасына операция жасау;

қолма-қол есеп айырысуды қоса алғанда, жасырын банк шоттарына немесе жасырын, ойдан шығарылған есімдерді пайдалануға байланысты операциялар жасау;

экономикалық мағынасы немесе құқықтық мақсаты жоқ операцияларды жасау;

клиенттің өзіне тән емес жиілікпен немесе осы клиент үшін ерекше ірі сомаға операциялар жасауы.

19. КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелін арттыратын өнімді (қызметті) ұсыну тәсілдері мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

клиенттің және (немесе) оның өкілінің жеке қатысуынсыз операцияны жүзеге асыру ;

клиентке және (немесе) оның өкіліне, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесіне қатысты тиісінше тексеру шараларын қолдану үшін үшінші тараптардың қызметтерін пайдалану.

20. КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелін төмендететін өнімді (қызметті) ұсыну тәсілдері мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

клиенттің жеке қатысуымен және (немесе) оның өкілімен операцияны жүзеге асыру.

Субъектілердің уәкілетті органмен келісім бойынша қосымша тәуекел факторларын енгізуіне жол беріледі.

21. КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдерін басқару бағдарламасын іске асыру шеңберінде Субъектілер осы Талаптардың 17-тармағында көрсетілген санаттар мен тәуекел факторларын, сондай-ақ Субъектілер белгілейтін тәуекелдердің санаттарын ескере отырып, клиенттерді сыныптау бойынша шаралар қабылдайды.

Клиенттің (клиенттер тобының) тәуекел деңгейін Субъектілер Субъектілерде бар клиент (клиенттер) туралы мәліметтерді талдау нәтижелері бойынша белгілейді және төмен және жоғары деген екі деңгейден кем емес тәуекел деңгейін айқындау шәкілі бойынша бағаланады.

Осы Талаптардың 17-22-тармақтарында көрсетілген тәуекелдер санаттары мен факторларын пайдалана отырып тәуекелдерді бағалау операциялар (іскерлік қатынастар) мониторингінің нәтижелері негізінде клиенттерге (клиенттер тобына) қатысты жүргізіледі.

Клиент (клиенттер тобы) тәуекелінің деңгейін қайта қарауды Субъектілер клиент (клиенттер тобы) туралы мәліметтердің жаңартылуына және операциялар (іскерлік қатынастар) мониторингінің нәтижелеріне қарай жүзеге асырады.

22. Субъектілер КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдерін анықтайды және бағалайды:

1) берудің жаңа тетіктерін қоса алғанда, жаңа өнімдер мен жаңа іскерлік тәжірибені әзірлеу;

2) жаңа және бұрын бар өнімдер үшін жаңа немесе дамып келе жатқан технологияларды пайдалану.

КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдерін бағалау жаңа өнімдерді, іскерлік практиканы іске қосқанға немесе жаңа немесе дамушы технологияларды пайдаланғанға дейін жүргізіледі.

4-тарау. Клиенттерді сәйкестендіру бағдарламасы

23. Клиентті және (немесе) оның өкілі және бенефициарлық меншік иесін сәйкестендіру бағдарламасы Субъектілердің клиент және (немесе) оның өкілі туралы мәліметтерді тіркеу және олардың анықтығын тексеру, бенефициарлық меншік иесін анықтау және ол туралы мәліметтерді тіркеу, клиент (оның өкілі) туралы бұрын алынған мәліметтерді жаңарту, іскерлік қатынастардың болжамды мақсатын белгілеу және тіркеуден, сондай-ақ клиент және олардың өкілдері туралы Заңда көзделген мәліметтерді алу және тіркеу жөніндегі іс-шаралардан тұрады, мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

1) іскерлік қатынастарды орнатудан және (немесе) операцияны жүргізуден бас тарту, сондай-ақ іскерлік қатынастарды тоқтату рәсімі мен негіздерін қоса алғанда, клиенттерді қабылдау тәртібі;

2) клиентті және (немесе) оның өкілін, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесін сәйкестендіру тәртібі, оның ішінде клиентті (оның өкілін) бенефициарлық меншік иесін тиісінше тексерудің оңайлатылған және күшейтілген шараларын қолдану рәсімдерінің ерекшеліктері, Субъектінің жеке тұлғаны клиенттің бенефициарлық меншік иесі деп тану туралы шешім қабылдау тәртібі;

3) қызмет көрсететін немесе қызмет көрсетуге қабылданатын жеке тұлғалар, жария лауазымды адамдар, олардың жұбайлары мен жақын туыстары арасында, сондай-ақ көрсетілген тұлғалар бенефициарлық меншік иелері болып табылатын клиенттердің заңды тұлғалары арасында Субъектіні анықтауға және осындай клиенттерді қызмет көрсетуге (ұйымның басшы қызметкерінің жазбаша рұқсатын ала отырып) қабылдауға бағытталған шаралардың сипаттамасы;

4) клиентті және (немесе) оның өкілін, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесін Тізімде, және Тізбелерде болуын тексеру тәртібі;

5) іскерлік қатынастарды қашықтықтан белгілеу кезінде сәйкестендіру ерекшеліктері (клиенттің және (немесе) оның өкілінің жеке қатысуынсыз);

6) талаптарды орындау шеңберінде клиентті және (немесе) оның өкілін, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесін сәйкестендіру процесінде алынған мәліметтер алмасу ерекшеліктері;

7) басқа ұйымдардан мәліметтер алу, оның ішінде өздерінің (оның өкілінің) және бенефициарлық меншік иесінің пайдасына немесе атынан операциялар жасалатын жеке

және заңды тұлғаларды сәйкестендіру арқылы клиенттерді сәйкестендіру ерекшеліктері ;

8) клиентті және (немесе) оның өкілін, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесін сәйкестендіру мақсатында қосымша ақпарат көздерінің, оның ішінде мемлекеттік органдар ұсынатын ақпарат көздерінің сипаттамасы;

9) клиент және (немесе) оның өкілі, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесі туралы мәліметтердің анықтығын тексеру тәртібі;

10) клиенттің дерекнама нысанына, мазмұнына және жүргізу тәртібіне, мәліметтерді жаңарту кезеңділігін көрсете отырып, дерекнамадағы мәліметтерді жаңартуға (жылына кемінде 1 рет) қойылатын талаптары;

11) сәйкестендіру жүргізу кезінде алынған ақпаратқа субъект қызметкерлерінің қол жеткізуін қамтамасыз ету рәсімін қамтиды;

12) клиенттің тәуекел деңгейін бағалау тәртібі, осындай тәуекелді бағалау негіздері.

Егер Субъект Заңға сәйкес шарт негізінде тұлғаға, не шетелдік қаржы ұйымына субъектінің клиенттеріне қатысты Заңның 5-бабы 3-тармағының 1), 2), 2-1), 2-2) және 4) тармақшаларында көзделген шараларды қолдануды тапсырса, Субъект мынадай тұлғалармен өзара іс-қимыл жасау қағидаларын әзірлейді:

Субъектілердің сәйкестендіруді жүргізу тапсырылған тұлғалармен шарттар жасасу рәсімін, сондай-ақ осындай шарттар жасасуға уәкілетті ұйымның лауазымды тұлғалардың тізбесін бекіту туралы;

ұйым мен сәйкестендіруді жүргізу тапсырылған тұлғалар арасындағы шарттарға сәйкес клиентті және (немесе) оның өкілін, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесін сәйкестендіру рәсімі;

сәйкестендіруді жүргізу тапсырылған тұлғалар сәйкестендіруді жүргізу кезінде алынған мәліметтерді ұйымға беру рәсімі мен мерзімдері;

сәйкестендіру жүргізу тапсырылған тұлғалардың ұйымға алынған мәліметтерді беру рәсімін, мерзімдері мен толықтығын қоса алғанда, сәйкестендіру жөніндегі талаптарды сақтауын бақылауды Субъектінің жүзеге асыру рәсімі, сондай-ақ анықталған бұзушылықтарды жою жөнінде Субъект қабылдайтын шаралар;

сәйкестендіру жөніндегі талаптарды, оның ішінде рәсімдерді, ұйымға алынған мәліметтерді беру мерзімдері мен толықтығын сақтамаған жағдайда, Субъектінің сәйкестендіру жүргізу тапсырылған адамдармен шартты орындаудан біржақты бас тарту туралы шешім қабылдау негіздері, рәсімі және мерзімдері;

сәйкестендіру жүргізу тапсырылған тұлғалармен шартты орындаудан біржақты бас тарту туралы шешім қабылдауға уәкілетті ұйымның лауазымды тұлғалардың тізбесі;

Субъект сәйкестендіру жүргізуді тапсырған тұлғалардың сәйкестендіру жөніндегі талаптарды сақтамағаны үшін, ұйымға алынған мәліметтерді беру рәсімін, мерзімдері мен толықтығын қоса алғанда, олардың жауапкершілігі туралы ережелер;

ұйымның сәйкестендіру жөніндегі талаптарды орындау мақсатында оларға әдіснамалық көмек көрсету мәселелері бойынша сәйкестендіруді жүргізу тапсырылған адамдармен өзара іс-қимыл жасау рәсімі;

КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастырудың ықтимал тәуекелдерін анықтау рәсімі.

Заңның 5-бабы 10-тармағына сәйкес, ақшаны жылыстатуға қарсы күрестің қаржылық шараларын әзірлеу тобының (ФАТФ) ұсынымдарын орындамайтын және (немесе) жеткілікті орындамайтын мемлекетте (аумақта) басқа Субъект немесе шетелдік қаржы ұйымы тіркелген, болған жағдайда Субъектілер Заңның 5-бабының 6, 6-1 және 8-тармақтарда көзделген іс-әрекеттерді жасауға құқығы жоқ.

24. Субъектілер клиентті және (немесе) оның өкілін бенефициарлық меншік иесін тиісті тексеруді жүргізу кезінде оларды келесі міндеттемелер бойынша сәйкестендіреді:

1) сенімді, тәуелсіз бастапқы құжаттарды, деректерді немесе ақпаратты қолдана отырып, клиентті және (немесе) оның өкілін, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесін сәйкестендіру және клиенттің (оның өкілінің) және бенефициарлық меншік иесінің жеке басын растау;

2) бенефициарлық меншік иесін анықтау және бенефициарлық меншік иесінің жеке басын тексеру үшін ақылға қонымды шаралар қабылдау, бұл Субъектіге бенефициарлық меншік иесінің кім екенін білетініне сенуге мүмкіндік береді. Заңды тұлғалар мен заңды тұлға құрмаған шетелдік құрылымдар үшін бұл Субъектінің басқару құрылымы мен клиенттің меншігі туралы ақпарат алуын қамтуы керек;

3) іскерлік қатынастардың мақсаттары мен болжамды сипаты туралы ақпаратты түсіну және қажет болған кезде алу;

4) жасалатын мәмілелердің Субъектілердің клиент және (немесе) оның өкілі, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесі, оның шаруашылық қызметі және тәуекелдердің сипаты туралы, оның ішінде қажет болған жағдайда қаражат көзі туралы мәліметтерге сәйкестігіне көз жеткізу үшін тұрақты негізде іскерлік қатынастарға тиісті тексеру жүргізу және осындай қатынастар шеңберінде жасалған мәмілелерге толық талдау жасау;

5) баламалы немесе ұқсас лауазымдарды атқаратын заңды тұлға құрмаған шетелдік құрылымдарға, жеке деректерге қатысты.

25. Субъектілердің клиентті және (немесе) оның өкілін, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесін тиісінше тексеруі үшін қажетті құжаттар тізбесі:

заңды тұлғаның құжаттарына қол қоюға уәкілетті лауазымды тұлғаның (тұлғалардың) жеке басын куәландыратын, сондай-ақ ақшамен және (немесе) мүлікпен операциялар жасауға сенімхатсыз клиент атынан іс-әрекеттер жасауға арналған құжат (құжаттар);

клиент өкілінің клиенттің атынан ақшамен және (немесе) мүлікпен операциялар жасауға, оның ішінде клиенттің құжаттарына қол қоюға өкілеттіктерін растайтын құжаттар;

егер Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарда өзгеше көзделмесе, бейрезидент жеке тұлғаның Қазақстан Республикасының аумағына келу, кету және болу құқығына Қазақстан Республикасының уәкілетті органдарында тіркелгенін куәландыратын құжат.

Субъектілер клиентке және (немесе) оның өкіліне, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесіне тиісінше тексеру жүргізген клиент және (немесе) оның өкілі, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесі туралы мәліметтерді клиенттің және (немесе) оның өкілінің тандауы бойынша ұсынылатын түпнұсқалардың не құжаттардың нотариат куәландырған көшірмелерінің не апостиль қоя отырып, құжаттардың көшірмелерінің негізінде немесе Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарда белгіленген заңдастырылған тәртіппен құжаттық түрде тіркейді.

26. Заңның 6-бабының талаптарын ескере отырып, субъектілер іскерлік қатынастар орнатылғанға дейін клиентті және (немесе) оның өкілін, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесін сәйкестендіруді жүргізеді.

27. Заңның 7-бабы 1-тармағының талаптарын ескере отырып, Субъектілер клиентті және (немесе) оның өкілін, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесін сәйкестендіруді, жасалатын операцияларды қаржыландыру көзі туралы мәліметтерді қажет болған кезде алуды және тіркеуді қоса алғанда, іскерлік қатынастарды тексеруді және операцияларды зерделеуді жүргізеді, сондай-ақ клиенттің тәуекел деңгейін ескере отырып, клиент туралы алынған мәліметтердің анықтығына тексеру жүргізеді:

- 1) клиент шекті операция (мәміле) жасаған кезде;
- 2) клиент күдікті операция (мәміле) жасаған (жасауға әрекет жасаған) жағдайларда;
- 3) клиент ерекше операция (мәміле) жасаған жағдайларда;

4) клиент типологияларына, схемалары мен тәсілдеріне сәйкес келетін сипаттамалары бар операцияны (мәмілені) жасаған жағдайларда тоқтатылады.

Қатысудың бақылау үлесі бар тұлға, бенефициарлық меншік иесі анықталмаған немесе меншік құқығындағы үлес арқылы бақылауды жүзеге асыратын жеке тұлғалар болмаған жағдайда, Субъектілер бенефициарлық меншік иелерінің жеке басын заңды тұлғаны немесе заңды тұлға құрмаған шетелдік құрылымдарды бақылауды жүзеге асыратын жеке тұлғаның жеке деректерін пайдалана отырып тексереді.

Клиент – заңды тұлғаның, заңды тұлға құрмаған шетелдік құрылымдардың жарғылық капиталына қатысу үлестерінің не орналастырылған (артықшылықты және қоғам сатып алғанды шегергенде) акцияларының жиырма бес пайызынан астамы тікелей немесе жанама түрде тиесілі тұлға заңнамада белгіленген тәртіппен бенефициарлық меншік иесі болып танылады.

Жарғылық капиталға қатысу негізінде бенефициарлық меншік иесін анықтау мүмкін болмаған жағдайда, клиентті өзгеше түрде бақылауды жүзеге асыратын не оның мүддесінде клиент ақшамен және (немесе) мүлікпен операциялар жасайтын тұлға бенефициарлық меншік иесі деп танылады.

Ақшамен және (немесе) өзге мүлікпен жасалатын операциялар, оның ішінде қаржы мониторингіне жататын операциялар туралы құжаттар мен мәліметтер және күдікті операцияларды, сондай-ақ барлық күрделі, ерекше ірі және басқа да ерекше операцияларды Субъект клиентпен іскерлік қатынастардың бүкіл кезеңі ішінде және клиентпен іскерлік қатынастар тоқтатылған күннен бастап кемінде 5 (бес) жыл сақтауға тиіс.

Субъектілер клиенттің дерекнамасын олардың Қағидаларына сәйкес берген тәуекелінің деңгейіне қарай ол туралы мәліметтерді тіркеу арқылы қалыптастырады. клиентке төмен деңгей берілген жағдайда оған қатысты тиісті тексерудің жеңілдетілген шаралары жүргізіледі және Заңның 5-бабы 3-тармағының 1), 2), 2-1), 2-2) және 4) тармақшаларында көзделген мәліметтер тізбесі тіркеледі.

Клиентке тәуекелдің жоғары деңгейі берілген жағдайда қосымша мәліметтерге Заңның 5-бабының 5-тармағында көзделген мәліметтер (салықтық резиденттік, қызмет түрі және жасалатын операцияларды қаржыландыру көзі туралы мәліметтер) жатады.

Клиентті және (немесе) оның өкілін, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесін тиісінше тексерудің күшейтілген шаралары КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелінің жоғары деңгейі кезінде қолданылады.

Клиенттерді және (немесе) олардың өкілдерін, сондай-ақ бенефициарлық меншік иелерін тиісінше тексерудің оңайлатылған шаралары қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыру (жылыстату) және терроризмді қаржыландыру тәуекелі төмен болған кезде қолданылады.

28. Клиентті және (немесе) оның өкілін, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесін сәйкестендіру процесінде субъектілер Тізімде және Тізбелерде осындай клиенттің (бенефициарлық меншік иесінің) болуына тексеру жүргізеді.

КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелінің жоғары деңгейі бар клиент (оның өкілі) және бенефициарлық меншік иесі туралы мәліметтерді жаңарту жарты жылда кемінде 1 (бір) рет жүзеге асырылады.

Клиент және (немесе) оның өкілі, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесі туралы қосымша мәліметтерді жаңарту мерзімділігі және (немесе) алу қажеттілігі клиенттің (клиенттер тобының) тәуекел деңгейі және (немесе) клиент пайдаланатын субъектінің қызметтерінің (өнімдерінің) КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдеріне ұшырау дәрежесі ескеріле отырып белгіленеді.

Клиентке іскерлік қатынастар орнатудан және ақшамен және (немесе) мүлікпен операциялар жүргізуден бас тартқан жағдайда, Заңның 5-бабы 3-тармағының 1), 2), 2-1), 2-2), 4) және 6) тармақшаларда көзделген шараларды қолдану мүмкін болмаған жағдайда, сондай-ақ ақшамен және (немесе) мүлікпен операцияларды тоқтату жөнінде шаралар қолдану кезінде Субъектілер уәкілетті органға мұндай факт туралы ҚМ-1 нысаны бойынша хабарлама жібереді.

Заңның 5-бабы 3-тармағының б) тармақшасында көзделген шараларды қолдану мүмкін болмаған жағдайда, сондай-ақ клиент жасайтын операцияларды зерделеу процесінде клиент іскерлік қатынастарды КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ мақсатында пайдаланады деген күдік туындаған жағдайда, субъектілер клиентпен іскерлік қатынастарды тоқтатады. Егер іскерлік қатынастар жоғарыда көрсетілген негіздер бойынша тоқтатылса, Субъектілер уәкілетті органға ҚМ-1 нысаны бойынша хабарлама жібереді.

5-тарау. Клиенттердің күрделі, ерекше ірі және басқа да ерекше операцияларын зерделеуді қоса алғанда, клиенттердің операцияларына мониторингтеу және зерделеу бағдарламасы

29. Заңның клиентті және (немесе) оның өкілін, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесін тиісінше тексеру жөніндегі, сондай-ақ қаржы мониторингіне жататын операциялар туралы хабарламаларды анықтау және уәкілетті органға жіберу жөніндегі талаптарын іске асыру мақсатында Субъект клиенттердің операцияларын мониторингтеу және зерделеу бағдарламасын әзірлейді.

30. Клиенттердің операцияларын мониторингтеу және зерделеу бағдарламасы мыналарды қамтиды:

1) Заңның 10-бабының 2-тармағына сәйкес уәкілетті орган бекітетін күдікті операцияларды айқындау белгілері негізінде жасалған ерекше және күдікті операциялар белгілерінің тізбесі, сондай-ақ Субъектілермен дербес әзірлеуі;

2) Заңның 4-бабының 5-тармағына сәйкес уәкілетті орган бекітетін КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру типологияларына, схемалары мен тәсілдеріне сәйкес келетін сипаттамалары бар клиенттің операциясын анықтау рәсімін қамтиды;

3) клиент жүйелі түрде және (немесе) елеулі көлемде әдеттен тыс және (немесе) күдікті операцияларды және қызметтерді жүзеге асырған жағдайда, Субъектілердің клиентке және оның операцияларына қатысты қабылдайтын шараларды қабылдау тәртібі және сипаттау;

4) жария лауазымды тұлғалар, олардың жұбайы (зайыбы) және жақын туыстары болып табылатын, сондай-ақ, олардың жүзеге асырылу нысанына және ақша қаражатының және (немесе) осындай клиенттердің басқа меншігінің шығу көзін анықтауды қоса алғанда, олар жасалған не жасалуы мүмкін сомасына қарамастан көрсетілген тұлғалар бенефициарлық меншік иелері болып табылатын клиенттерге қызмет көрсетуге қабылданған қаржылық операциялардың тұрақты күшейтілген мониторингін жүзеге асыру тәртібі.

31. Субъект жауапты қызметкерді не КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ бойынша бөлімше қызметкерлерін тағайындаған жағдайда, клиенттердің операцияларын мониторингтеу және зерделеу бағдарламасы қосымша қамтиды, бірақ онымен шектелмейді:

1) осы Талаптарда көзделген жағдайларда клиент және (немесе) оның өкілі, сондай-ақ бенефициарлық меншік иесі туралы бұрын алынған және (немесе) қосымша

мәліметтерді жаңарту бойынша Субъектінің бөлімшелері (қызметкерлері) арасында міндеттерді бөлу;

2) шектік, ерекше және күдікті операциялар және қызметтер туралы мәліметтерді анықтау және бөлімшелер (қызметкерлер) арасында беру бойынша Субъектінің бөлімшелері (қызметкерлері) арасындағы міндеттерді бөлу;

3) шекті, ерекше және күдікті операциялар және қызметтер анықталған кезде Субъект бөлімшелерінің өзара іс-қимыл тетігінің сипаттамасы;

4) жауапты қызметкердің клиент операциясының біліктілігі туралы шешім қабылдау тәртібі, негіздері және мерзімі;

5) клиенттің операциясын жүргізуден бас тарту туралы (клиенттің, бенефициарлық меншік иесінің тізбеде болуына байланысты бас тартуды қоспағанда), сондай-ақ клиентпен іскерлік қатынастарды тоқтату туралы шешім қабылдау бойынша бөлімшелердің (қызметкерлердің) өзара іс-қимыл жасау тәртібі;

6) Тізімде және Тізбелерде тұрған клиенттерді және бенефициарлық меншік иелерін анықтау бойынша, сондай-ақ осындай клиенттерді ақшамен және (немесе) мүлікпен операциялар жүргізуден бас тарту, осындай клиенттерге қызмет көрсету не онымен іскерлік қатынастарды тоқтату бойынша Субъект бөлімшелерінің (қызметкерлерінің) өзара іс-қимыл жасау тәртібі;

7) Субъектінің лауазымды адамдарына шекті және күдікті операцияның, Тізімнен және Тізбелерден клиенттерді анықтау туралы ақпарат беру тәртібі (қажет болған кезде).

32. Клиент операцияларын зерделеу жиілігін Субъектілер клиенттің тәуекел деңгейін және (немесе) клиент пайдаланатын Субъектілер қызметтерінің ҚЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру тәуекелдеріне ұшырау дәрежесін, клиенттің операцияларды (операцияларды) жасауын (жасауға әрекет жасауын) ескере отырып, сондай-ақ Заңның 4-бабының 5-тармағына сәйкес уәкілетті орган бекітетін ҚЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыру типологияларын, схемалары мен тәсілдерін ескере отырып айқындайды.

Клиентке тәуекелдің жоғары деңгейі берілген жағдайда, сондай-ақ клиент күдікті операция жасаған жағдайда Субъектілер клиент жүргізетін (жүргізген) операцияларды субъект айқындайтын операцияны жүргізгенге дейінгі кезеңде, бірақ әдетте бір айдан аспайтын мерзімде зерделейді.

33. Егер осы Талаптардың 21-тармағында көрсетілген операцияларды және қызметтерді зерделеу нәтижелері бойынша Субъектілерде клиенттің операциялары ҚЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ заңдастыруға байланысты деп пайымдауға негіз болған жағдайда клиенттің операциялары күдікті деп танылады.

Субъектілер клиент операциясын және қызметін күдікті операция ретінде тану (танымау) туралы шешімді клиенттің және (немесе) оның өкілінің, сондай-ақ операцияны жүзеге асыратын бенефициарлық меншік иесінің мәртебесі мен қызметін сипаттайтын өзінің иелігіндегі мәліметтер мен құжаттардың, сондай-ақ клиенттің

қаржы-шаруашылық қызметі, қаржылық жағдайы және іскерлік беделі туралы ақпараттың негізінде дербес қабылдайды.

Бұл ретте операцияны және қызметті жасау уақыты мен осындай операцияны және қызметті, , сондай-ақ күдікті деп тану уақыты арасындағы айырма қаржы мониторингі Субъектісінің ішкі бақылау қағидаларына сәйкес клиенттің операциясын және қызметін зерделеу жиілігін айқындайтын уақыт аралығынан аспауға тиіс.

Субъектілер уәкілетті органға бөлінген байланыс арналары арқылы электрондық тәсілмен тиісті шешім қабылдаған (іс-әрекет жасаған) күннен кейінгі жұмыс күнінен кешіктірмей ақшамен және (немесе) мүлікпен күдікті операция жасалғаны туралы хабарламалар ұсынады.

Субъектілер ақшамен және (немесе) мүлікпен жасалған, олар жүргізілгенге дейін күдікті деп танылмаған операциялар туралы хабарларды операция күдікті деп танылғаннан кейін жиырма төрт сағаттан кешіктірмей уәкілетті органға ұсынады.

6-тарау. КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ саласында Субъектілерді даярлау және оқыту бағдарламасы

34. КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ саласындағы Субъектілерді даярлау және оқыту бағдарламасы (бұдан әрі – Оқыту бағдарламасы) Қазақстан Республикасының КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ саласындағы заңнамасының талаптарын ескере отырып әзірленеді.

Оқу бағдарламасына мыналарды:

1) қызметкерлерді жұмысқа тағайындау немесе қабылдау кезінде оларды бастапқы оқыту тәртібін;

2) субъектінің қызметкерлері зерделеу үшін міндетті тақырыптар мен мәселелердің тізбесі, соның ішінде:

КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ саласындағы заңнаманың талаптарын;

клиенттерді сәйкестендіру және тексеру тәртібін;

операцияларды мониторингтеу және зерделеу тәртібін;

клиенттерді тәуекел деңгейлері бойынша жіктеу тәртібін;

зерттеуді қажет ететін операцияларды анықтау кезіндегі қызметкерлердің міндеттерін;

3) кезенділікті қоса алғанда, тұрақты оқытуды жүргізу тәртібін;

4) нәтижелерді құжаттамалық тіркеуді қоса алғанда, қызметкерлердің білімін тексеру тәртібін;

5) қағидаларды іске асыруға жауапты қызметкерлердің біліктілігін арттыру тәртібін ;

6) материалдарды оқыту және сақтау процестерін құжаттау тәртібін;

7) субъектінің қызметкерлерін КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ саласындағы заңнаманың өзгерістері туралы хабардар ету тәртібін қамтиды.

35. Қағидаларды іске асыруға қатысатын қызметкерлер Субъектінің ішкі құжаттарында белгіленген мерзімдер мен тәртіпке сәйкес оқытудан өтеді.

36. Оқытуды жүргізу, оның нәтижелерін тіркеу және есептілікті қалыптастыру жауапты қызметкер немесе Субъектінің уәкілетті бөлімшелері арқылы жүзеге асырылады.

37. Субъектілер оқыту мазмұнының қолданыстағы заңнама талаптарына сәйкестігін , сондай-ақ қызметкерлердің КЖ, ТҚ, ЖҚҚТҚҚІ мәселелері бойынша өзекті ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз етеді.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМҚ